

Coöperatie DELA informeert u met deze nieuwe update over uitvaartverzorging in deze corona tijd. Deze informatie wordt ook gedeeld met het Landelijk Operationeel Team Covid-19, die op haar beurt de veiligheidsregio's informeert. De voorgaande brieven kunt u [hier](#) terug lezen.

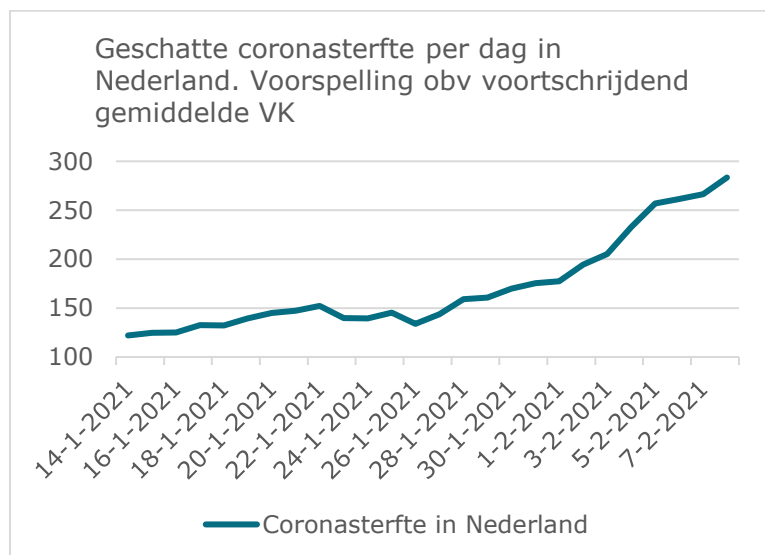
Mocht u naar aanleiding van deze mail vragen hebben, dan kunt u mij rechtstreeks benaderen op: mkersbergen@dela.org of 06 513 133 25.

Grote zorgen over Britse variant Covid-19

Op dit moment is het druk in onze branche en bij DELA. Om de dienstverlening goed en op niveau te houden moeten we in meerdere regio's opschalen en bijvoorbeeld extra koelcapaciteit plaatsen. Ook zien wij in diverse regio's het aantal dagen tussen een overlijden en het afscheid oplopen en wordt er in de avonduren doorgewerkt.

Met de huidige aantallen overlijdens kunnen we het aan, maar wij maken ons grote zorgen over de komst van virusmutaties, zoals de Britse of Zuidafrikaanse variant. De mortaliteit van die varianten is op zich niet hoger, maar een forse toename van aantallen besmettingen, kan leiden tot een zodanige oversterfte dat de grenzen van de uitvaartcapaciteit snel bereikt worden en mitigerende maatregelen snel ingevoerd moeten worden. Daar moeten we ons vanaf vandaag op voorbereiden. De grenzen van de capaciteit zijn niet alleen praktisch uitdagend, bijkomend issue is dat de huidige Wet op de Lijkbezorging vrijwel geen normen voor kwaliteitsborging kent. Dat kan in de branche problematisch worden wanneer de grenzen van capaciteit in de branche bereikt worden en de coronasterfte verder toeneemt.

We maakten een inschatting van de coronasterfte per dag in Nederland wanneer de Britse variant in gelijke mate als in het Verenigd Koninkrijk leidt tot een toename van de coronasterfte. Volgt de Britse mutant in Nederland hetzelfde pad, dan stijgt het aantal coronadoden in een maand tijd van 120 (huidige niveau) naar zo'n 280, per dag. In dat geval komt de uitvaartbranche in Nederland voor een ongekende opgave te staan.

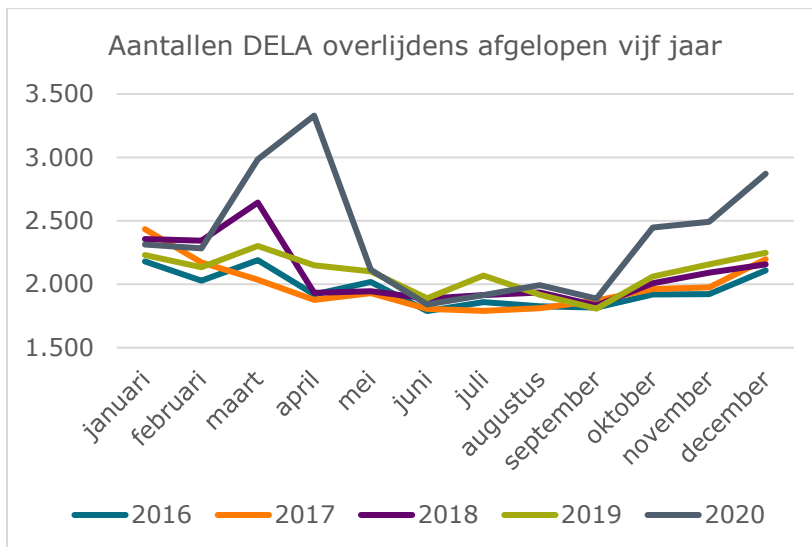

Op 1 december 2020 was de R0 van het VK tussen de 0,8 en 1, vergelijkbaar met de huidige situatie nu in Nederland. Vanaf 14 december is de Britse variant geïdentificeerd, met op dat moment 1.100 besmettingen. De toename van de coronasterfte vanaf dat moment tot vandaag is in het Verenigd Koninkrijk zo'n 62%. Daar zitten natuurlijk ook de feestdagen tussen die in het Verenigd Koninkrijk een

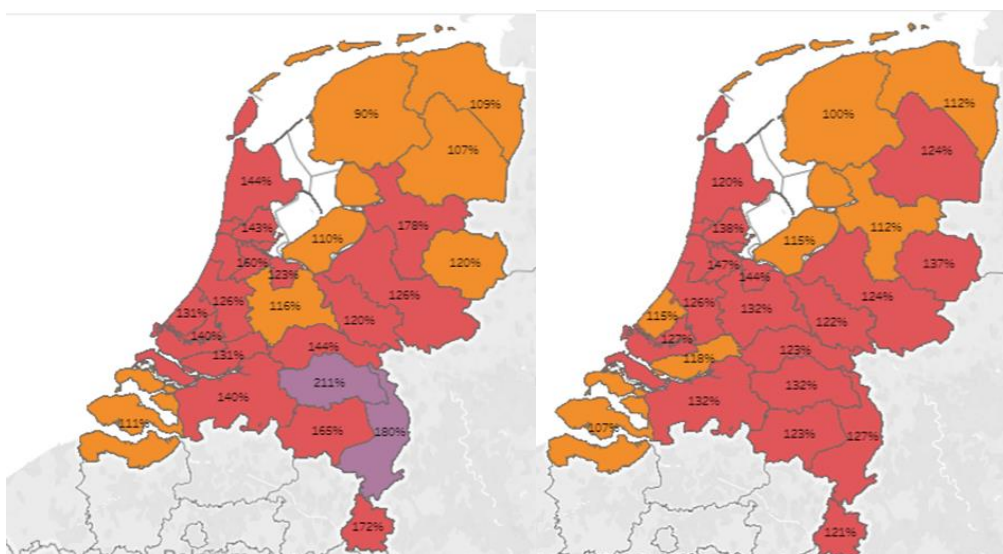
accelererend effect hebben gehad. In de grafiek die wij maakten, hebben we deze waarden toegepast op de Nederlandse situatie.

Tweede (en derde) golf verschilt van eerste golf

In vergelijking met de eerste golf zien we bij DELA een aantal verschillen: de eerste golf kende een duidelijke piek, in de tweede golf zien we een langduriger patroon ontstaan. Zie: grafiek hieronder.

De piek in de eerste golf was hoger en meer lokaal. Collega's uit minder getroffen gebieden sprongen bij om iedere familie een waardig afscheid te geven. Nu is er in heel het land sprake van een oversterfte, waardoor collega's in verschillende regio's minder makkelijk bij kunnen springen. Onderstaande kaartjes laten de veiligheidsregio's zien, met daarin de procentuele afwijkingen van overlijdensmeldingen bij DELA ten opzichte van normale aantallen. Het linker kaartje was tijdens de eerste golf, periode maart en april met een grote drukte in het Zuiden. In het rechter kaartje de tweede golf, van oktober tot januari, is het bijna overal meer dan 20% drukker dan normaal, met in de Randstad percentages die richting de 50% gaan.

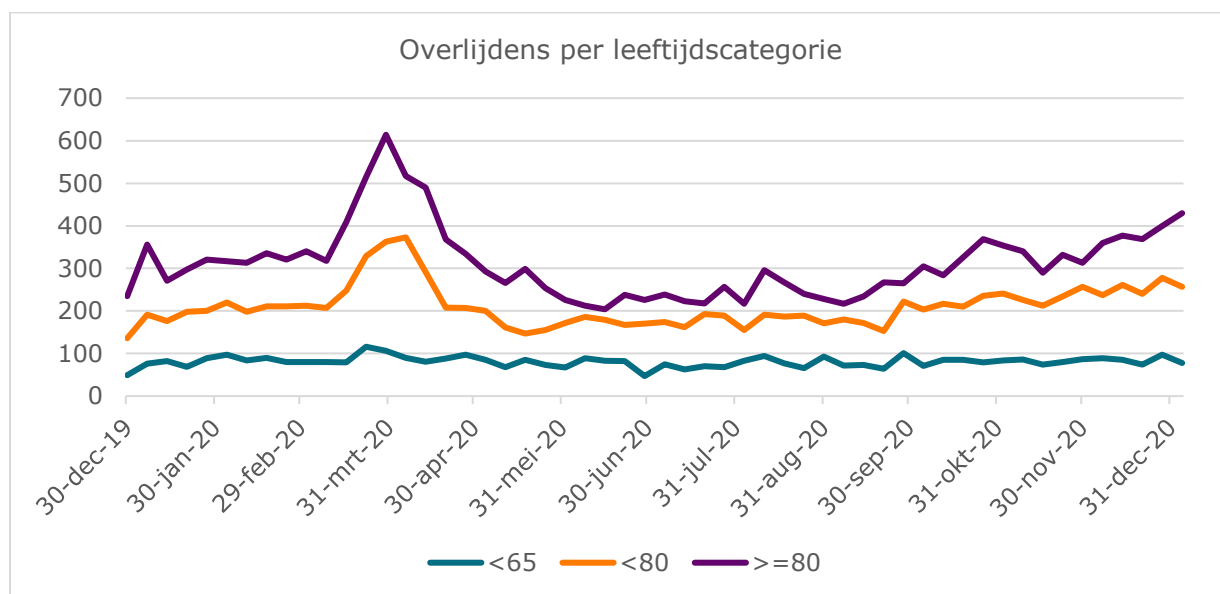

Ten tweede: meer collega's zijn zelf vaker geconfronteerd met quarantaine maatregelen en/of ziekte, waardoor de capaciteit in het geheel minder is. Met andere woorden: we hebben meer werk, met minder

mensen, waardoor onze collega's extra belast worden. En ten derde: er zijn nu meer mogelijkheden rondom het afscheid. Er mogen meer mensen komen (max 100) en de horeca in crematoria en uitvaartcentra is open. Daarbij zien we ook dat er in de branche meer verschillen zijn in de toepassing van de mogelijkheden die er voor het afscheid zijn. Sommige ondernemers willen kleine bijeenkomsten, zonder nazit en horeca. Andere ondernemers bieden juist zoveel mogelijk. Dat maakt het moeilijker om de 1,5 meter richtlijnen goed en consequent op te volgen, zeker wanneer de nazit het karakter heeft van een reünie. Collega's doen hun uiterste best, maar moeten daarbij zelf ook afstand houden om hun eigen gezondheidsrisico's en die van andere nabestaanden zo klein mogelijk te houden. Dat brengt soms spanningen met zich mee in een situatie die voor nabestaanden toch al emotioneel is.

Overeenkomsten tussen eerste en tweede golf

Net als in de eerste golf kunnen wij de druk op capaciteit mede aan dankzij goede samenwerking met partners, collega uitvaartondernemers en met instellingen. Er is veel bereidheid tot samenwerking en het gevoel dat we dit met elkaar moeten doen, de saamhorigheid, is zowel binnen onze organisatie als in de samenwerking met derden groot. Er is onderling respect voor de verschillende wijzen waarop verschillende ondernemers omgaan met de mogelijkheden voor bijvoorbeeld de nazit met horeca. Twee: net als in de eerste golf zien we in de tweede golf dezelfde leeftijds patronen van overlijdens. In de leeftijdscategorie onder 65 jaar zien we een normaal beeld dat ook niet wezenlijk afwijkt van voorgaande jaren. Boven 65 jaar en vooral boven 80 jaar zijn er significant meer overlijdens. Dit betreft meer mannen dan vrouwen. Dergelijke verschillen in vergelijking met voorgaande jaren zien we zowel in de eerste als in de tweede golf en hebben we bij DELA niet eerder waargenomen.

Ten derde, ervaren wij dat de postmortale zorg als categorie binnen de totale zorg - zowel in de eerste als in de tweede golf - nauwelijks vermeld wordt in cijfers of berichten van de overheid. Daardoor lijkt het net alsof er na het ziekenhuis of het verpleeghuis geen zorg meer plaatsvindt. We snappen dat postmortale zorg en 'de dood' zoveel mogelijk vermeden wordt, alles is gericht op het voorkomen daarvan, maar het doet geen recht aan de duizenden zorg- en dienstverleners die de laatste verzorging verrichten en het afscheid vorm geven. En het is voor ons moeilijk om dat te vragen. Wij zijn gewend om onze dienstverlening zodanig in te richten en vorm te geven, dat wij zelf weinig zichtbaar zijn bij de uitoefening van ons vak. Om een beter beeld te krijgen bij de dienstverlening rondom postmortale zorg tijdens corona, maakten we [een korte documentaire: zesendertig](#). In een half uur wordt een indruk gegeven van de impact van corona op onze mensen en onze dienstverlening voor nabestaanden.

Vaccineren

De behoefte om zo snel mogelijk te kunnen worden gevaccineerd is groot. De uitvaartbranche is daarin niet de enige branche, maar het is wel een branche waarin persoonlijke zorg wordt verleend aan alle overledenen en nabestaanden. Oók wanneer sprake is van overlijden als gevolg van Covid-19, wordt de overledene gewassen en verzorgd en is er een zeker risico. Ook bij ceremoniële dienstverlening en in het contact met nabestaanden bestaat dat risico, omdat niet altijd helder is of er in een familie verdere besmettingen zijn. Dit gaat om medewerkers die ook thuis moesten uitleggen dat zij desondanks tóch naar het uitvaartcentrum en het crematorium gaan om te helpen. De saamhorigheid is groot en als vanzelfsprekend doet iedereen dat met een grote mate van dienstbaarheid. Als de postmortale zorg en begeleiders van uitvaarten in de opsomming van zorgberoepen dan consequent onvermeld blijven, is dat, nogmaals, onterecht.

Antwoorden op vragen

Tot slot verwijs ik u graag hier naar onze website, waarop wij antwoorden hebben geformuleerd op vragen die wij nu vaak krijgen. Wij staan open voor verdere informatie-uitwisseling en mocht u behoefte hebben aan antwoorden op andere vragen, dan kunt u mij daarvoor benaderen.